

การศึกษาเชิงวิเคราะห์กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์

ถิรวรรณ ศรีรัตนโชติชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย

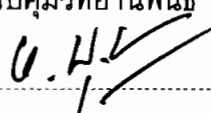
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2552

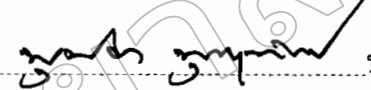
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

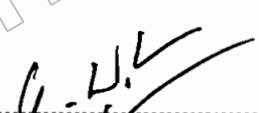
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ธีรวรรณ ศรีรัตนโชติชัย จบปีนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

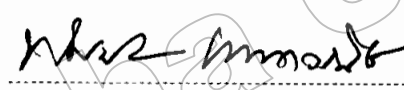
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

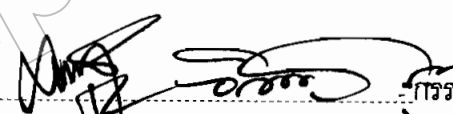

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์รัช पुณโณทก)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

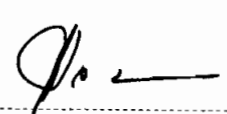

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์บุปผา บุญทิพย์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์รัช पुณโณทก)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ทานตวนิช)

..... กรรมการ
(ดร.ศุภรางค์ อินทรารุณ)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัส จกรวงศ์แดง)
วันที่ 12 เดือน 12 . พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากผู้มีอุปการะคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับความช่วยเหลือด้วยดีมาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์วัช ปุณณโกทก ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ศุภรางค์ อินทรารุณ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์บุปผา บุญทิพย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่ให้ความรู้และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคุณครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางด้านวิชาภาษาไทย

ขอกราบขอบพระคุณกวีผู้ประพันธ์กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทร์ ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หอสมุดศรีมงคลเกษม จังหวัดจันทบุรี ที่ให้ความเอื้อเฟื้อทางด้านต้นฉบับเอกสารโบราณเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทร์ และเจ้าอาวาสวัดตะกาดเจ้าอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่กรุณาให้สืบค้นเอกสารโบราณของทางวัด รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ผู้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมาและขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจและห่วงใยกันตลอดมา

ถิรวรรณ ศรีรัตนโชติชัย

47910288: สาขาวิชา: ภาษาไทย; ศศ.ม. (ภาษาไทย)

คำสำคัญ: วรรณกรรมท้องถิ่น/ วรรณกรรมภาคตะวันออกเฉียง/ ดาราวงษ์

ถาวรวรรณ ศรีรัตนโชติชัย: การศึกษาเชิงวิเคราะห์กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์

(AN ANALYTICAL STUDY OF DARAWONG, A POETIC TALE) คณะกรรมการควบคุม

วิทยานิพนธ์: รัชช ปุณณทก, ศศ.ม. (จารึกภาษาไทย). 185 หน้า. ปี พ.ศ. 2552.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจังหวัดจันทบุรี ต้นฉบับเป็นของวัดตะกาดเจ้า อำเภอกาฬโง่ จังหวัดจันทบุรี ต้นฉบับเป็นสมุดไทยชาวบ้านทักด้วยอักษรไทย ภาษาไทยโบราณ จำนวน 1 ฉบับ เพื่อให้เข้าใจลักษณะอักษรและอักขรวิธีที่ใช้ในการบันทึก นอกจากนี้ยังศึกษาเนื้อเรื่องในด้านวรรณกรรมและด้านสังคมที่ปรากฏในเรื่องด้วย เนื้อหาในวิทยานิพนธ์แบ่งออกเป็น 5 บท บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความสำคัญของเรื่องที่วิจัย จุดมุ่งหมาย ขอบเขต วิธีการวิจัย รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย บทที่ 2 กล่าวถึงลักษณะของต้นฉบับกลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับหอสมุดรชมงคลราชบัณฑิตยสถาน จังหวัดจันทบุรี ลักษณะตัวอักษรและอักขรวิธีที่ใช้ในการบันทึก บทที่ 3 เป็นการศึกษาวิเคราะห์ในด้านองค์ประกอบทางวรรณกรรม บทที่ 4 เป็นการศึกษาวิเคราะห์ในด้านสังคมที่ปรากฏในเรื่อง บทที่ 5 บทสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทบุรี เป็นวรรณกรรมในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่ท้องถิ่นได้สร้างสรรค์ขึ้นมา ประพันธ์ด้วยคำประพันธ์ประเภทกลอนนิทาน เนื้อเรื่องมีลักษณะเป็นนิทานประโลมโลกหรือนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ลักษณะอักษรและอักขรวิธีที่ใช้ในการบันทึกพบว่า มีการใช้คำและตัวสะกดบันทึกตามเสียงพูด การใช้เครื่องหมายต่าง ๆ ไม่เป็นระบบและไม่สม่ำเสมอ การวางโครงเรื่องและการดำเนินเรื่องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในด้านฉันทลักษณ์และสำนวนโวหารดีมาก มีความไพเราะในด้านการใช้คำ อีกทั้งยังพบว่า มีการใช้คำท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้และสำนวนไทยซึ่งกวีที่แต่งน่าจะมีความรู้ในด้านอักษรศาสตร์เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกวิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมและวิถีชีวิตของผู้คนในสมัยของกวีได้อย่างดีอีกด้วย

47910288: MAJOR: THAI LANGUAGE; M.A. (THAI LANGUAGE)

KEYWORDS: FOLK TALES/ EASTERN FOLK TALES/ DARAWONG

TIRAWAN SRIRATANACHOTCHAI: AN ANALYTICAL STUDY OF
DARAWONG, A POETIC TALE. ADVISORY COMMITTEE: TAWAT PUNNOTOK, M.A.
(THAI SCRIPTS). 185 P. 2009.

This thesis was intended to study a poetic tale, Darawong, Chanthaburi version. The manuscript owned by Takad-ngao Temple, Tamai District, Chanthaburi Province, was a white paper folding book or samut-thai khao written in Thai alphabet of the ancient Thai language. This analytical study investigated the origin, purpose, alphabetic and orthographic systems, as well as the literary and social aspects of the tale.

The thesis consisted of 5 chapters: Chapter 1 Introduction was about the rationale of the study, Chapter 2 about the characteristics of the manuscript of Darawong, Chanthaburi version, and its alphabetic and orthographic systems, Chapter 3 about the analytical study of the literature, Chapter 4 about its social analysis, and Chapter 5 about the conclusion and recommendations.

The findings revealed that the poetic tale, Darawong, Chanthaburi version was an Eastern folk tale created by a local poet in the Eastern region. It was a common folk tale written in the format of poetic tale, which was popular during the early Rattanakosin era. The orthographic system was recorded as spoken while punctuation was unsystematic and inconsistent. The prosodic and idiomatic aspects were very distinguished with melodious words. The poet seemed to be knowledgeable in the local dialect as shown in many words and idioms used. In addition, the poet talked about the way of life, tradition, and belief, which clearly reflected the social characteristics and way of life of people during his time.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
วิธีดำเนินการวิจัย	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2 ภูมิหลังต้นฉบับกลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทบุรี	25
ต้นฉบับกลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์	26
ตัวอักษรและเครื่องหมายในต้นฉบับลายมือ	28
อักขรวิธีในต้นฉบับลายมือ	44
3 ศึกษาวิเคราะห์กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ในด้านวรรณกรรม	63
เนื้อเรื่องย่อ	64
องค์ประกอบของเรื่อง	68
รูปแบบฉันท์ลักษณะ	93
ธรรมเนียมนิยมในการประพันธ์	96
การใช้ถ้อยคำ ภาพพจน์และสัญลักษณ์	100
การใช้คำท้องถิ่นและสำนวนไทย	112

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 วิเคราะห์กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ลำนวนจันทบุรี ในเชิงสังคม.....	116
ความเชื่อ	116
ประเพณี	123
วิถีชีวิต.....	126
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	131
สรุปผลการศึกษา	131
อภิปรายผล.....	133
ข้อเสนอแนะ.....	134
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	138
ภาคผนวก ก	139
ภาคผนวก ข	145
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	185

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ตัวอย่างต้นฉบับตัวเขียนสมุดไทยขาว อักษรไทย ภาษาไทยโบราณ ฉบับหอสมุดวังมณฑลภิเชก จังหวัดจันทบุรี	143